

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СЕКСУАЛЬНИХ СЦЕНАРІЇВ У РАННІЙ ДОРОСЛОСТІ

Вікторія ГУПАЛОВСЬКА

Львівський національний університет

імені Івана Франка,

viktoriah@ukr.net

У сучасному психологічному дискурсі в останні десятиліття відбулися два важливі «зсуви» у вивченні теми сексуальності. Перший – тема сексуальності перестала бути «забороненою», соромітською, хоча ставлення до неї залишається неоднозначним. Другий – гендерний підхід, згідно з яким сексуальність припинила вважатися «суто чоловічою» потребою. Відтак, можемо представити результати одного із емпіричних досліджень гендерних особливостей сексуальних сценаріїв жінок і чоловіків у віці ранньої дорослості (20–40 років). Рання дорослість є періодом, який характеризується стабільністю у психофізіологічному, психологічному та соціальному аспектах розвитку. Важливо, що людина у цьому віці є статевозрілою, має виражені потреби сексуального характеру та здатна до повноцінного сексуального життя.

У дослідженні взяли участь 189 осіб: 107 жінок і 82 чоловіків. Порівняльний аналіз (за t-критерієм Стьюдента) груп жінок і чоловіків виявив, що жінкам більш притаманний сценарій відтермінованого сексу ($M_{ж}=3,5$, $M_{ч}=2,9$, $t\text{-value}=2,221$), згідно з яким існують певні моральні перестороги і повинні бути дотримані певні умови (одруження, серйозність намірів, кохання) для сексуальної близькості. Жінкам більше притаманний романтичний підхід до сексуальних стосунків ($p=0,032$), а чоловікам – ігровий підхід ($p=0,035$). Отже, для чоловіків сексуальні стосунки більше, ніж для жінок, – це гра, розвага.

За допомогою кластерного аналізу (метод – «дерево кластеризації») емпіричних даних (показники: стать, фемінність (F) та маскуліність (M)) було здійснено поділ досліджуваних на три групи, відповідно до статоворольових типів. Однофакторний дисперсійний аналіз за критерієм Шеффе дав змогу виявити, що перший і третій кластер ідентичні за рівнем фемінності, за рівнем маскуліності ідентичні другий і третій кластери.

Перший кластер (35,0 % від загальної кількості досліджуваних) – з низькими показниками маскуліності та середнім рівнем фемінності – отримав назву «фемінні жінки». Другому кластеру (28,8 %) притаманні високі показники як маскуліності, так і фемінності, тому його названо групою «андрогіни». Третій кластер (36,3 %) визначено, як «маскулінні чоловіки», у яких, до речі, такий самий середній рівень фемінності, як у фемінних жінок з першого кластеру і такий самий рівень маскуліності, як у андрогінних жінок з другого кластеру.

Отримані результати дослідження за методикою визначення сексуального сценарію (П. Сувівуо, К. Тосавайнен, О. Контула) свідчать про певну гендерну специфіку розумових схем сексуальної поведінки досліджуваних. У групі фемінних жінок найбільш виражений сценарій бажання ($M_{сер}=4,64$), який пов'язаний з орієнтацією на реалізацію сексуального задоволення, отримання насолоди від

сексуальних стосунків. Також виявлені достатньо високі показники романтичного ($M_{\text{сер}}=4,32$) та раціонального ($M_{\text{сер}}=4,32$) сексуальних сценаріїв. Фемінність у цій групі значимо корелює з цнотливістю ($r=0,415$), сексуальною незбудливістю ($r=0,404$), романтикою ($r=0,535$) та сценарієм відтермінованого сексу ($r=0,378$). Такі результати визначають когнітивну спрямованість фемінних жінок на достатню емоційну насиченість (при низькій сексуальній збудливості) та психологічну близькість у стосунках із сексуальним партнером. Проте також виявляють важливість доречності та прийнятності сексуальних стосунків.

Досліджуваним-андрогінам найбільш притаманний сценарій раціонального сексу ($M_{\text{сер}}=4,74$), що свідчить про достатньо усвідомлене ставлення до реалізації своїх сексуальних функцій. Імовірно, це пов'язано з тим, що андрогіни в соціальному середовищі здатні адаптовуватись до нових вимог соціуму, оскільки є достатньо соціально чутливим і поведінково гнучкими. Тому свої сексуальні стосунки можуть будувати на основі доречності до тієї чи іншої ситуації. Також для андрогінної групи характерні романтичний сценарій ($M_{\text{сер}}=4,30$) та сценарій бажання ($M_{\text{сер}}=4,26$), що пов'язано з функціонуванням їхньої сексуальності у контексті емоційної забарвленості сексуальної взаємодії.

У маскулінних чоловіків домінуючим сексуальним сценарієм виявився сценарій бажання ($M_{\text{сер}}=4,28$). Тобто вони більш зорієнтовані на гедоністичну реалізованість сексуальних стосунків. Важливо, що їхня сексуальність визначається збереженням когнітивного контролю щодо сексу, оскільки простежуються достатньо високі показники сценарію раціонального сексу ($M_{\text{сер}}=4,17$). Примітно, що маскулінність у цій групі корелює із сексуальною невротичністю ($r=0,463$) та знеособленим сексом ($r=0,52$), а фемінність – з депресивністю ($r=0,463$) та дружнім підходом до сексу ($r=0,463$).

Отримані результати за питальником «Багатовимірний підхід до сексу» (В. Снелл) визначають переважаючим загальний дбайливий підхід у досліджуваних з різними гендерними якість. Це свідчить про здоровий вияв сексуальності, заснованої на конструктивній взаємодії, коли особа визнає та цінує не тільки власні сексуальні потреби, але й враховує сексуальні потреби партнера.

Також виявлено достатньо високі значення романтичного підходу до сексуальних стосунків у групі фемінних жінок ($M_{\text{сер}}=7,04$) і андрогінів ($M_{\text{сер}}=6,78$). Загалом у чоловіків виявлено сексуальну невротизацію та низький рівень сексуального потягу, у жінок – наблизений до середнього рівня; серед гендерних груп високі показники сексуального потягу характерні для андрогінів, тоді як більша частка фемінних жінок і маскулінних чоловіків характеризується низьким рівнем сексуального лібідо. При цьому більша частина досліджуваних виявляє достатньо високу задоволеність власним сексуальним життям.

Ймовірно, що саме фемінні гендерні якості досліджуваних визначають реалізацію сексуальності в емоційному контексті зв'язку з партнером, адже для жінок характерний високий вияв емоційності та важлива інтимна близькість у стосунках. Відсутність сексуальної близькості та знеособлений підхід до неї у маскулінних чоловіків може бути причиною сексуальної невротизації і зниження лібідо.